

prilike vržemo vsa svoja spričevala v kot, ne glede na to, da se tudi me lahko udeležujemo v isti meri kot moški v vseh današnjih poklicih v dobrobiti človeštva in napredka, ter ob prvi priliki zamenjamo vse — s kuharico! Saj imamo vendar na stotine dokazov in primerov, da je žena v današnjih težkih časih sposobna biti oboje — odlična učiteljica — dobra uradnica in ob enem dobra mati. Izvajati zna oba poklica z enako vnemo ne glede na to, da visi kot »Damoklejev meč« vselej nad njo: redukcija, penzioniranje in slednjič ob vsaki najmanjši priliki večni neupravičen očitke manjvrednosti in polovičarstva v službi.

Vprašam, ali bi se razmere, v slučaju da se me nismo poročile, v prid brezposelnemu učiteljskemu naraščanju kaj izboljšale? Nikakor ne, kajti vse bi bile v službi in na svojih službenih mestih kot sedaj — in koga bi potem metali na cesto g. B? Morda tudi neporočene učiteljice, ki jih smatrate že z nekaj leti službe za »stare«, čim so poročene.

A kaj bodo rekli one, osivcele, ki so si s svojim dolgotrajnim trudom, v škodo svojih službenih pokoj? Ali naj je ukinitve penzije živcev in zdravja priborile končno težko za primerno plačilo za ves življenjski trud in delo za narod in državo?

Omenjate samo začasno ukinitve penzije. To pomeni zopetno nagromajenje dolga v državnih finančah. Država tudi v boljših časih ne bo mogla poravnati tako ogromnih zastankov — in končno bi v 4—5 letih zadela ista usoda učiteljice nastavljen na račun redukcije že poročenih aktivnih in penzioniranih učiteljic.

Zora Dolar - Tomažič.

NI SI IZMISLIL »KOLUMBOVEGA JAJCA«

Dejstvo, da živi v dravski banovini nad 500 brezposelnih učiteljskih usposoblencev, je potpisalo čemu od naših kolegov, ko je prečital v »Kmet. listu« del govora nekega poslanca o tem predmetu, v roke pero in je napisal z vevro in elanom članek.

Hvalevredno početje je, če skuša kdo najti vsaj delno rešitev problema brezposelnosti vohbe in brezposelnosti med učiteljskimi usposoblenci posebej, prav posebno hvalevredno pa še v slučaju, če se bavijo z zadevo že narodni poslanci.

Sedaj pa pogledimo, kako rešuje te probleme pisec omenjenega članka, gospod B.

Glavne misli članka so:

Pro futuro naj se uvede celibat, in sicer ne samo za učiteljice, temveč sploh za vse državne uslužbenke.

Poročene učiteljice naj se stavijo takoj na razpoložanje. Država naj jim jamči, da bodo ob ugodnejših prilikah dobile vse, kar jim gre po odsluženih letih. Kar velja za aktivne poročene, naj velja tudi za upokojene zakonske druge. V obeh primerih seveda pod pogojem, da moreva plačati ali pokojnina zadošča za današnjim razmeram nujno potrebno prehrano in druge neobhodne izdatke.

Namesto odpuščenih učiteljic naj se namestijo mlajše brezposelne moči s sedanjo plačo, ne pa s plačo 500 ali 600 Din na mesec, kakor je bilo predlagano.

Tako torej! B., oče sedmih hčera, predlaga za učiteljice in državne uslužbenke sploh celibat! In še prav samozvestno ga zahteva: pravi namreč: »V tem pogledu mi lahko kdo dokazuje, kar hoče, ne bo me prepričal...«

— Res imenitno jo je pogodil tovariš B. — namreč za moške. Učiteljice naj vrše isto službo kot moški, ostati morajo neporočene, vrh tega pa naj plačujejo še uslužbenki davke ter prispevajo s tem del premije, ki naj jo prejema v obliki rodbinskih doklad njihovih moških kolegi zato, da skrb prav pridno za naraščaj! Pa naj odgovorimo kratko: Učiteljice vršimo isto službo kot očka B., zato pa hočemo imeti iste pravice kot on, pa prav vse iste pravice!

O delikatnem vprašanju, v koliko bi trpela v slučaju uvedbe celibata doslej oficioelno še povsod — razven v Sovjetski Rusiji, kjer je priznana svobodna ljubezen — veljavna

moralnost, se s kolegom B. ne bom prerekala. Rečem le: O seveda, celibatarke bodo živele kot rimske vestalke, kakopak — popolnoma v nasprotju z ostalim delom njihovih tovarišic iz mlajše generacije in v vzgled njim!

Kar se pa tiče v članku navedene trditve — ki je sicer direktno padla od druge strani — da ovirajo poročeno ženo pri izvrševanju službe, dolžnosti do rodbine, odgovorjam: To velja v enaki meri za poročene moške — v kolikor sploh velja.

Če se uvede celibat za učiteljice, naj se uvede tudi za učitelje!

Stara pesem! Proč z dvojnimi zaslužkarji! To je tudi moje mnenje in mnenje vsakega objektivnega človeka, ki ne pripada temu krogu. Socialna pravičnost pa zahteva prav tako, da se prepovedo vsem državnim uslužbencem postranske službe.

Seveda se pa z gospodom B. ne strinjam popolnoma glede rešitve tega vprašanja. Moje mnenje je:

Spričo vsopovsod vladajoče velike brezposelnosti naj bi veljalo v gospodarskem življenju v obče kot princip, da naj ima v vsaki rodbini le eden od zakoncev pravico do pridobitnega življenja, pa bodisi to mož ali žena. Iz tega sledi:

Učiteljica ali pa učitelj, ki se poroči z učiteljem, oziroma z učiteljico ali pa s kako drugo osebo, ki ima dovolj premoženja ali dohodkov, da bi lahko vzdrževala drugega zakonca in eventualno rodbino, naj se upokoji, oziroma odpusti proti primerni odškodnini iz službe. Če se poroči učitelj in učiteljica, naj jima bo eventualno na prosto voljo dano, kdo od njiju naj zapusti službo.

Učiteljici, ki je poročena z možem brez zasluža in premoženja, naj se prizna rodbinska doklada za moža in otroke ali pa naj se odvzamejo pro futuro te doklade tudi poročenim moškim državnim uslužbencem. Celokupna vsota teh doklad naj bi se razdelila enakomerno med poročene in neporočene kot povišice plače.

Spričo omenjene brezposelnosti med inteligenco sploh in učiteljskimi usposoblenci posebej je pač tudi v socialnem oziru koristno, če se poroči učiteljica z brezposelnim ter mu pripomore s tem do kosčka kruha. V ožgled dejstvu, da moški v obče ni rad materialno odvisen od ženske, bi se itak večina od njih skušala čimprej osamosvojiti, nakar bi nastopile gori omenjene posledice.

Razume se samo po sebi, da naj se mesta, ki se na podlagi članka tovariša B. izpraznijo, zasedejo z brezposelnimi učiteljskimi usposoblenci s popolno plačo, kot to predlaga tovariš B.

Toda nekaj je pa kolega B. pozabil: vsi učitelji(ice), ki imajo polna službena leta, naj bi se takoj upokojili — seveda, naj bi se jim pokojnina brez odloga izplačevala.

Mislím, da bi v članku »Težka zadeva« iznešeni predlogi le na ta način okrnjeni in korrigirani odgovarjali današnjemu socialnemu čutu, poziciji, ki si jo je pridobila žena v socialnem in gospodarskem življenju in današnjim razmeram sploh. Vsekakor pa menim, da bi ne bilo napak, če bi se bil avtor članka ki predlaga za učiteljice uvedbo celibata, lahko podpisal s polnim imenom, čeprav njegov članek ni ravno kako »Kolumbovo jajce«.

Svetek Pavla.

ŠE ENKRAT...

Da je zadeva, ki polni naš strokoven list, res težka, pričajo številni članki nanašajoči se nanjo.

Mnenja sem, da je pri rešitvi tako težkega problema zavzeti tri točke, ki prihajajo pri tem v poštev. Mislím namreč vprašanje brezposelnosti našega naraščaja, socialno stran ter finančni efekt v našem državnem in narodnem gospodarstvu.

Glede namestitve tovarišev abiturientov je prinesla predzadnja številka našega lista že dovolj konkretna predloga: upokojitev

tovarišev, ki so dosegli oziroma že presegli predpisano službeno dobo, in izpopolnitev vakantnih mest. S tem bi prišli gotovo vsi najpotrebnejši kandidati do toliko začetnega dela in kruha. Pri tem namerščanju bi bilo treba gotovo ravnati skrajno previdno, da se ne nastavi tovariši(-ice), katerih socialni položaj ne zahteva nujnosti. V bodoče pa bi bilo vsekakor ukiniti privatne učiteljske šole, v državnih pa maksimirati število kandidatov. V nasprotnem slučaju nam grozi v par letih še hujša brezposelnost. Če pride namreč do ponovnega pojava brezposelnosti v naših vrstah, potem bo pač težko najti ključ za rešitev tega problema. To bi veljalo predvsem za naš stan.

Veliko delikatnejše pa je socialno vprašanje. To se pa nikakor ne sme reševati iz ozkosrčnega stališča. Po dosedanjih izvajanjih zastopnikov redukcije poročenih učiteljic izgleda, da bi to vprašanje izginilo s površja, če se uresniči njihova zahteva po redukciji, kakor bi bile ravno one vzrok vsega tega. V tem pogledu bi bilo pritegniti vse stanove in poklice brez ozira na spol.

Tov. B. zahteva odpustitev vseh učiteljic, ki so poročene in to brez vsake pokojnine. Kratkoterminalno naj puste službo vse one, ki so pustile v šoli svojo mladost in svoje zdravje. Prepričan sem, da je tudi tov. B. sočustvoval s »Hlapcem Jernejem«, ki je bustil pri gospodarju svojo moč in mladost ter se naenkrat znašel na cesti. Uverjen sem, da tudi on sam ne bi hotel doživeti usode, ki naj po njegovem mnenju zadene njegove tovarišice.

Pa bi dejal morda drugi, naj se upokoji. Kaj bi bilo pa z onimi našimi tovariši(-icami), ki nimajo zakonite službene dobe za pokojnino? Ti, socialno najšibkejši, bi ostali kratkoterminalno brez vsega, kar prav gotovo ni v skladu s socialno rešitvijo tega vprašanja. Trdi se, da nikakor ne gre prejemati

dveh plač. Toda ali je pravičnejše, da prejema samec v višjem položaju 3000 Din in preko, ali pa da prejema zakonca, ki sta grešila samo v tem, da sta se poročila, pa prejemata za to po 2000 Din ali nekaj več? Pri redukciji pa bi bila prizadeta ravno ta dva. Namesto, da zgrabi ribo za glavo, jo je zagrabil tov. B. za rep.

V poštev bi prihajala še sanacija našega gospodarstva, na čemer bi imela korist gotovo v prvi vrsti država oziroma občina.

Po staležu učiteljstva iz leta 1928. je razvidno, da je v dravski banovini poročenih okoli 570 učiteljic. Mirno lahko rečemo, da jih je vsaj 300 poročenih z učitelji. Danes je to število gotovo že daleč prekoračeno. Teh 300 učiteljic nima lastnega stanovanja in tudi ne prejema stanarine niti drv od strani občin, niti ne prejemajo zanje možje deklade. Če računamo najmanjšo stanarino 150 Din ter rodbinsko doklado po 140 Din vidimo v tem pozitivni letni prebitek ca 900.000 Din in to samo v dravski banovini, ne vstevši pripadajoče vsote za kurivo. Pozitiven prebitek pri redukciji pa je dubiozen, ker moramo vsekakor računati s pokojninami reduciranih in plačo novonameščenih.

Mislím, da so to precej realna dejstva, ki jih bo moral vsakdo, ki bo hotel to »težko zadevo« pravično rešiti, vsekakor vpoštevati, ne glede na resna in resnična dejstva, ki so bila iznešena že pred tem.

Zadeva, ki dela to »težko zadevo« še težjo, pa je tudi ta, da so zastopniki redukcij najbolj energični v naših lastnih vrstah. Dvomim, da bi bili ti tovariši ravno tako odločni, če bi imeli biti pri tem sami prizadeti. Gotovo pa bo imela pri tej odločitvi glavno besedo sekcija JUU, katere predlogi so gotovo socialnejši kot onih posameznikov — ne mislim tu ravno tov. B., iz katerih govori, skoro bi dejal — zavist —, ki nikakor ni upravičena.

J.

Splošne vesti

— **Težka zadeva.** Ker so bili v dosedanjih člankih objavljeni v predmetni zadevi vsi tehtni in možni razlogi za in proti, zaključujemo z današnjim listom nadaljnja priobčevanja zadevnih dopisov, posebno še iz razloga, ker so nekateri povsem osebnega značaja. Ponovno poudarjam, kar je bilo že pri prvem članku omenjeno, da so vsi objavljeni dopisi osebna mnenja naših članov, ne pa naziranje sekcije JUU ali uredništva. Oficijelno stališče o tem vprašanju je zavzela skupščina.

— **50% popust učiteljem režiserjem pri predstavah v Narodnem gledališču v Ljubljani.** Na prošnjo sekcije je dovolila uprava Nar. gledališča učiteljem, ki delujejo kot režiserji ali igralci na odrih naših kulturnih društev izven Ljubljane, 50% popusta pri obisku predstav Nar. gledališča. Izvzete so le premijere, predstave z gosti in prvi dve repitzi operet. Postopek za dosego popusta je naslednji: Vsak član, ki pride z dežele v Ljubljano, naj se zglaš dopolne v pisarni gledališke uprave v dramskem gledališču. Tam predloži potrdilo društva, pri katerem sodeluje kot igralec ali režiser, na kar dobi izkaznico za 50% nakup vstopnice. Lahko se to opravi tudi pisмено in gledališka pisarna izroči potem dotično izkaznico direktno gledališki blagajni, kjer pove dotičnik svoje ime in se izkaže z uradniško legitimacijo.

— **Zadruga »Dom učiteljice«** vabi svoje članice na sestanek, ki se bo vršil v nedeljo 12. t. m. ob 10. uri v čitalnici JUU v Frančiškanski ulici.

— **Krožek upokojenega učiteljstva v Mariboru** se je v zadnjem času razveseljeval poživil in pomnožil. Zbira se vsak prvi četrtek v mesecu k rednim sestankom v dvorani Nabavljalne zadruge drž. uslužbencev na Rotovškem trgu. Sestankov se udeležuje nad 40 tovarišev in tovarišic ter vdov umrlih tovarišev. Tistih par uric jim poteče v prijetnem kram-

ljanju in obujanju spominov na nekdanje čase. Razen tega pa se pečajo tudi z resno sedanjostjo. Tako so si med seboj izvolili poseben odsek, ki ima nalogo, da poišče potrebne informacije glede prejemkov, ali pa uravnave prejemkov po umrlem zakonskem drugu. Tudi v drugih stanovskih zadevah daje navodila in nasvete. Večina upokojenega učiteljstva v Mariboru je tudi pristopila k novo ustanovljenemu društvu drž. upokojencev v Mariboru. To društvo je že izposlovalo razne bonitete svojim članom n. pr. zdravniško oskrbo, zdravila, gledališče itd. po nižani ceni. Krožek upokojenega učiteljstva vodi tov. Ogorelec.

— **Še o koncertu drž. učit. šole ljubljanske v Novem mestu.** V mojem poročilu o koncertu ljubljanske drž. učit. šole v Novem mestu je v čistopisu izostalo sledeče: Presenetila me je jasna izgovorjava tako, da je vsak, čeprav pesmi ni poznal, razločno razumel besedilo, česar ne najdeš tako kmalu pri najbolj-ših zborih.

Marinč.

— **Nova ljudska igra.** Ernest Tiran je napisal ljudsko igro »Razbojnik Guzaj«, ki je dosegla že lepe uspehe na raznih podeželskih odrih. Kakor čujemo, se mnogo odrov poteguje zanjo. Igra pa tudi to zasluži, kajti obdelava ljudsko snov v poljudni in prikupni obliki. Dejanje je vzeto iz rokovnjaških časov, ima pa igra brez dvoma več notranje vrednosti kakor ljudske igre s podobno snovjo. Tov. Tiranu gotovo ne bo težko najti založnika zanjo. Tedaj prinesemo podrobnejšo oceno o njej.

R.

Učitelj, tvoj krog leti,
živ kronometer sam si ti,
za malco komaj čas zaleže —
pa »Daj-Dam« aparat ti ustreže.

Trboveljski slavčki

Šuligojev mladinski zbor se pripravlja, da prejme ognjeni krst v deželi, kjer je muzika tako rekoč doma. Ocene zadnjega koncerta nam ustvarjajo vero, da bo krst častno prestal in prinesel s tujine priznanje jugoslovenske pesmi in slovenske pridnosti, temeljitosti ter vztrajnosti.

In ker je to delo, delo učitelja, se bomo uspeha dvakrat razveselili in bomo mislili na to, da take in podobne afirmacije našega stanu ne smejo vsahniti, temveč da se še novi viri odpro.

Zato je treba, da ravno mi poudarimo in podčrtamo pozitivno vrednost tistih, ki s svojim delom dvigajo ugled našega stanu. Ne smemo pa na drugi strani pozabiti tistih, ki so nam te delavce ustvarili. Prislovica o črnucu, ki je storil svojo dolžnost, ne sme zaiti v naše vrste.

Opazam namreč, da ob priznanjih kaj radi pozabimo na duhovne očete naših uspehov. Za ustvaritev zbora Trboveljskih slavčkov ni bila potrebna le Šuligojeva praktična roka, temveč je bilo potrebno tudi Kumarjevo 15 letno delo.

Petnajst let je približno tega, ko se je v Kumarju vzbudila misel vzgojiti z učiteljskim pevskim zborom učitelje-pevovodje mladinskih zborov.

In dvajset let je tega, ko so se izdale na Kumarjevo iniciativo »Otroške pesmi«, ki so izšle na njegovo pobudo in ki so prvi korak v novo smer glasbene mladinske literature. Ta zbirka je bil prvi Kumarjev vidni uspeh trajne veljave glede na mladinsko slovstvo.

Tudi trboveljski zbor je posredni sad Kumarjevega truda. Šuligoj je bil prvi, ki je Kumarjevemu trudu znal dati praktično obliko. S svojo znano organizacijsko silo, energično roko in praktičnim pogledom mu je to tako uspelo, da bo težko našel sovrstnike v učiteljskih vrstah.

Po izdaji »Otroških pesmi« ni Kumar obstal sredi poti. Vse njegovo nadaljnje delo je bilo posvečeno tudi misli, kako poglobiti in v dovršenost usmeriti mladinsko glasbeno literaturo. In je dosegel, da je danes njegovo ime v najtesnejši zvezi z mladinsko glasbeno literaturo ne le pri nas Slovincih, temveč tudi med Hrvatini in Srbi. Šele, ko so naš glasbeni spoznali, da eksistira zbor, ki bo njihove mladinske kompozicije izvajal, se je ustvarilo zanimanje za mladinsko pesem ne le pri nekaterih, temveč pri vseh komponistih, in se je začela glasbena mladinska literatura dvigati in je dosegla tisto višino in tisto preprostost, ki danes tako učinkovito in lepo izzveneva iz mladih ust Trboveljskih slavčkov. Kumarjeva umetniška individualnost je pri tem premonogokrat prestala težke preizkušnje. Njegov učiteljski zbor je pel vse, karkoli so naši komponisti ustvarjali del, ki so imeli umetniško notranjo vrednost. Koncesij nasproti več ali manj konzervativnemu občinstvu ni delal. In tako so imeli naši skladatelji priliko dvigniti in izčistiti svoje produkte do umetnin, ki jih Šuligojev zbor danes izvaja.

Ali Kumarjeva zveza s Trboveljskim zborom je še tesnejša. Kumar stoji Šuligoju ne sebično in neprestano ob strani: bodisi glede sestave programa, bodisi glede preskrbe materiala in bodisi glede izvajanja. Še več: Pred vsakim koncertom osebno preizkusi zbor in mu da potrebno umetniško notranjo

vrednost. V tem dejstvu se ne kaže Šuligojeva nezmoglost, temveč njegovo hvalevredno stremljenje, da vsestransko dvigne zbor do čim višje stopnje. Ako bo šel to pot, nam bo dal še marsikaj velikega.

In vendar: Ne spominjam se, da bi bila kaka kritika pravično poudarila poleg Šuligojevih zaslug tudi Kumarjeve.

Trboveljski pevski zbor bi se bil morda ustvaril tudi brez Kumarjevega petnajstletnega dela in brez njegove umetniške potence, ali takih uspehov bi ne bil nikoli žel, kot jih danes žanje.

Zaradi tega bodimo pravični vsaj mi, če drugi niso. Bodimo hvaležni Šuligoju, ki nam je dal Trboveljske slavčke, Kumarju pa, da nam je vzgojil Šuligoja. Oba sta naša. Njuni uspehi so tudi naši uspehi. Prvemu želimo, da bi njegova pot po češkoslovaški bila triumfalna, drugemu pa, da bi njegovo delo na čelu Učiteljskega zbora rodilo še novih sadov.

J. Ribičič.

Knjige Kmetijske matice

»Kmetijska matica« je poklonila tudi letos svojim udom štiri knjige: »Veliki koledar Kmetijske matice za leto 1933.«; Miloš Stiblerjevo: »Zadružništvo«, II. del; inž. I. Teržana: »Več dobre krme« in Ivana Albrehta povest: »Dom na Slemenu«.

Kakor že prejšnja leta, tako je tudi letos postregla »Kmetijska matica« z izbranim in poučnim gradivom svojim udom. Ker se učiteljstvo živo zanima za težnje in potrebe našega kmetovalca, pa tudi zato, ker bo našlo učiteljstvo v teh knjigah marsikaj porabnega za pouk v narodnih, še več pa za pouk v kmetitsko - in gospodinjisko - nadaljevalnih šo-

lah, se hočemo nekoliko pomuditi pri teh publikacijah.

»Veliki koledar Kmetijske matice« je letos pred vsem posvečen naši občinski upravi. Možem, ki je naloženo poizrtvalno delo v naših kmetijskih občinah posebno županom in svetovalcem, bodo navodila in nasveti dobro služili in jim lajšali izvrševanje naloženih poslov, kar je danes še posebne važnosti.

Ravnatelj Anton Rupnik razlaga poljudno in razumljivo predpise iz jugoslovenskega zakona o državljanstvu v zvezi s predpisi o domovinstvu ali pristojnosti v domovno občino. Ker je nepoznanje tega zakona in napačno postopanje pri sprejemanju tujih oseb v domovno občino povzročila marsikateri občini nepotrebne sitnosti pa tudi stroške, je poznavanje teh predpisov zelo važno.

V današnjih, za vse občinske uprave težkih časih, je prav primeren in poučen spis Franca Gorkiča o občinskem gospodarstvu. Pisatelj podrobneje razpravlja o občinskem proračunu, obračunu, občinski blagajni, občinski imovini in posojilih. O stvareh, ki v živo zadevajo vse občine.

Poleg drugih poslov morajo biti zlasti občinski blagajniki točno poučeni o predpisih pravilnega odtegovanja poslovnega davka. O tem važnem predmetu govori Leopold Groselj. O glavni in mestni kontroli kot nadzornem oblastu in računskem sodišču naših občin daje pojasnila računski preglednik glavne kontrole Karl Vitori.

O gradnji, vzdrževanju in upravi cest poroča pregledno in izčrpno ing. M. Dekleva.

Ker je skrb za šolstvo in vzgojo državljanov brez dvoma ena največjih in najvažnejših nalog, je razložil nadz. Skulj Andrej dolžnosti, ki jih imajo za gradbo in vzdržev-

— Protituberkulozna liga v Mariboru je poklonila Zvezi mladih intelektualcev 400 dinarjev, s katerimi je ista podprla svojega, na pljučih bolnega in v obupnih razmerah živečega člana — brezposelnega učitelja.

POSNEMANJA VREDNA POMOČ!

Veliki gospodarski krizi se je pridružila nadprodukcija inteligence.

Zavedati se moramo, da je ta brezposelnost mlada inteligenca izšla iz uradniških, kmetijskih, delavskih in obrtniških družin malega človeka, t. j. onega, ki ga je današnja kriza najbolj zadela. Starši z vso težavo komaj in komaj vzdržujejo doštudirano mladino. Zato živi ista v skrajnem pomanjkanju vsakdanjega kruha in v vedni negotovosti za jutrišnji dan. Se hujše je v družinah, v katerih je tudi več brezposelnih absolventov raznih šol, ki že čakajo po več mesecev in celo par let na nastavitve v zaposlitev.

Za mlado inteligenco je brezposelnost mnogo več kot samo pomanjkanje zaslužka; kajti ona se le ob delu dviga in vzgaja v koristne državljane, zmogljive voditelje naroda in pozitivne kulturne delavce. Prisiljena k brezdelju in postopanju pa je izpostavljena velikim moralnim nevarnostim. Ginevajo ji tudi sposobnosti za izvrševanje njenega poklica. Čut nekoristnosti in nepotrebnosti ter s tem v zvezi prazno in nekoristno življenje, polno razočaranja, jo dan za dnem bolj razjeda in uničuje.

Zavest, da se posameznik izgubi v borbi za obstanek ter prav lahko utone v obupu in malodušju današnjega težkega časa, dočim ritoči kljubujejo, je vzbudila v nekaterih izmed nas brezposelnih idejo za osnivanje organizacije.

Zveza mladih intelektualcev, kot se imenuje omenjena organizacija, se deli v stanovska združenja in ta v krajevne delovne krožke. Smoter teh krožkov je pretvoriti v brezposelnih inteligenci njeno pasivnost v aktivnost, njeno brezdelje pa v spopolnjevanje in pripravljanje na življenjsko poslanstvo.

To so glavni motivi, ki so privedli organizacijo k življenju. Vendar so se kmalu pojavile ovire v finančnem oziru. Letna članska članarina v iznosu 5 Din ni zadostovala niti za najnujnejše poslovne zadeve. Radi trajnih pomanjkanj finančnih sredstev se organizacija ni mogla razviti v zadostnem obsegu. Marsikaj, kar je imelo vodstvo prvotno v načrtu, je moralo odpasti. Vse delo se je omejilo na najnujnejše.

Zato pa tem veseljeje pozdravljamo dejstvo, da se je Sresko učiteljsko društvo za mesto Maribor na lastno iniciativo odločilo ter poklonilo Učiteljskemu združenju naše organizacije 500 Din. Smatramo za svojo dolžnost, da se tukaj imenovanemu društvu javno najiskrenejše zahvalimo za nepričakovani velikodušni dar.

Na vse ostale p. n. pravne in fizične osebe pa apeliramo: »Posvetite več pozornosti mladi — brezposelni inteligenci!«

Maribor, dne 7. marca 1933.

Segula Pavle, s. r.,

predsednik »Zveze mladih intelektualcev«.

Grgič Svetko, s. r.,

zastopnik »Učiteljskega združenja«.

Osebnostne zadeve

—i Napredovali so učitelji (-ice) v VIII. skupino: Markelj Ana iz St. Janža na Dravskem polju; Jurgelj Milena od Sv. Katarine.

*za čeno za moje in za očake —
'Tempo' čuti na sloves*

LJUBLJANA Za gotovino: MARIBOR
Gledališka 4 Selenburgova 4 Slovenska 18

vanje šol, kakor tudi s šolskim gospodarstvom upravne in šolske občine.

Skrb za narodno zdravje ni le iz državnih vidikov nujna potreba, marveč je tudi velikega gospodarskega pomena. Zdravstveno stanje našega naroda ni tako ugodno, kakor bi bilo želeli. Dr. Franta Mis nas uvaja v naloge, ki jih nalaga občinam zakon o zdravstvenih občinah, zakon o podpori za asanacijo vasi s tozadevnim pravilnikom in gradbeni zakon. Opozarja dalje na zakon o zdravstveni zaščiti učencev z zadrebnimi pravilniki o pregledih učiteljev in učencev narodnih in sorodnih šol. Seznanja nas o delokrogu, delovanju in dolžnosti šolskih politikov in šolskih zdravnikov. Končno nam pojasnjuje zakon o bolnicah s pravilnikom o sprejemanju bolnikov v bolnice in plačevanju taks.

Hojan A. Janko govori o vojaški razvidnici občinske uprave; o važni stvari, ki ne zadeva samo mož občinske uprave, marveč vse moške občane, ker smo po zakonu vsi moški obvezani braniti svojo domovino, varovati svobodo in postaviti ter postaviti ogroženi domovini na razpolago svoje sile in imetje. Isti pisatelj nam predloži potrebe in naloge občinske požarne policije.

Kako je pri nas urejeno vprašanje zaščite vojnih invalidov, predmet, ki v živo zadeva mnoge naše občane, nam je razložil v svojem prispevku Dolf Schauer. Spisu so dodane pregledne tabele.

Za zaključek govori dr. Riko Fuks o »Zupanski zvezi v Ljubljani«, ki naj združi vse občine in njene predstavnike k skupnemu delu v prid celote.

Poleg naštetih razprav, zadevajajočih občinsko upravo, govori ing. Wenko Beno o kmetijskem pospeševanju, ing. Jože Miklavčič o vzgajanju, pomlajevanju in zasajanju

Učiteljski pravnik

—§ Važna uredba ministrstva prosvete za ponovni sprejem učiteljev v državno službo in za polaganje praktičnega izpita. (O. N. Br. 8514. 6. II. 1933.) Učitelji, ki niso bili v službi več kakor pet let, toda manj od 10 let, morejo biti po § 86 zakona o narodnih šolah ponovno sprejeti v službo, ako položijo učiteljski praktični izpit. — Učitelji, ki niso bili v službi, pa polagajo praktični izpit po § 86 zakona o narodnih šolah v svrhu ponovnega sprejema v službo, smejo ta izpit, kot strokovni državni izpit, polagati trikrat, kakor je to predpisano za začasne učitelje s čl. 20 pravilnika o polaganju praktičnega izpita in po čl. 14 točka 6 uradniškega zakona.

NA DELO ZA NAŠE DOMOVE! VSA NAROČILA POTOM UGP.

§ Štetje časa za dosego roka po § 49. in 52. ur. zak. V 25. štev. Uč. tovariša je bilo pojasnjeno pod gornjim naslovom, kako se šteje čas v treh primerih v rok za napredovanje in poviške.

Imamo pa še drug primer, ki pride v poštev glede štetja časa v roke navedenih 2 paragrafov in to je pri uslužbenih, ki so podali ostavko na drž. službo po dnevu (1./4. 31.), ko je stopil v veljavo novi uradniški zakon in se povrnejo v drž. službo. Za take uslužbenice velja odredba III. odstavka § 117. ur. zak., ki določa, da se šteje od časa, prebitega v službi pred ostavko, le polovica za dosego pravice do pokojnine in tudi le polovica za odmero količine pokojnine.

Tu nastane vprašanje glede štetja časa v rok iz § 49. in 52. ur. zak. Dejstvo je, da se sprejme uslužbenec, ki je podal ostavko, v službo s pravico do one skupine, v kateri je bil pred ostavko. Tudi je dejstvo, da se šteje v rok iz § 49. in 52. čas, ki ga je uslužbenec prebil v skupini. Kako je v tem primeru glede štetja, ni nobene določbe v ur. zakonu, vendar si moramo tolmačiti tak primer tako: Nekdo je napredoval v bivšo II.—3. skupino 14. 11. 1928 in je bil preveden 1. aprila 1931 v VIII. skupino.

Dne 31. julija 1931 je podal ostavko, ki se mu je fudi odobrila. Do dneva ostavke je bil ta uslužbenec v VIII. skupini 2 leti, 8 mesecev in 17 dni ter je imel dotlej 10 let in 10 mesecev efektivne drž. službe. Ponovno bo sprejet v službo dne 6. 12. 1933 in sicer s pravicami drž. uradnika VIII. skupine, v kateri je že bil 2 leti, 8 mesecev in 17 dni.

V odloku o sprejemu v drž. službo bo tudi obenem izdana odločba v zmislu II. odstavka § 274. ur. zak. in na osnovi III. odstavka § 17. urad. zakona, da se mu šteje za rok iz § 113. in za odmero pokojnine 5 let in 5 mesecev.

Ker določata §§ 49. in 52., da se šteje v roke čas, ki ga je uslužbenec dejanski prebil v predhodni skupini, sklepamo, da se v tem primeru šteje ves čas to je 2 leti 8 mesecev in 17 dni.

Pravico do 1. period. poviška in tudi do napredovanja v VII. skupino bi dobil, ko odsluži od dneva ponovnega nastopa službe še 3 mesece in 13 dni.

—§ »Moji prejemki« in »Pregled dospelosti poviškov«. Notice pod tem naslovom v Uč. tov. so vzbudile zanimanje tudi pri tovariših drugih banovin, ki pridno naročajo te tiskovine, tako da bo kmalu pošla založba. Tovariši, ki nimajo še teh tiskovnin, naj jih čim prej naroče. Na »Pregledu« je v opombi točno povedano, kdaj dospo poviški in so na njem tudi primeri, kako se izpolni pregled.

Tovariše predsednike sreskih društev, ki mi niso še odgovorili na dopis iz oktobra l. l. ponovno prošim za obvestilo. Gregorič.

kmetijskih gozdov, torej o predmetu, ki je za našega kmetovalca vir blagostanja.

Poleg navedenega prinaša koledar še poučno razpravo o metodi kmetijskega izobraževanja na Poljskem. Ob stoletnici se spominja dr. Miroslava Tyrša, ustanovitelja in glavnega ideologa sokolske organizacije. Knjigo zaključuje: »Politični pregled«.

V II. delu svoje knjige: »Zadružništvo«, nadaljuje pisatelj Miloš Štibler o razvojnih možnostih zadružništva. Opisuje različne vrste zadrug, kakor: stanovanjske in stavbne, tiskarske, zavarovalne, šolske, pravne t. d. Predloži nam odnose države do zadružništva, pa o neodvisnosti zadružništva od političnih, verskih in drugih pokretov t. j. o nevtralnosti zadružništva. Učiteljem-zadrugetjem bo ta knjižica prav dobro služila.

»Več dobre krme« je naslov knjižici ing. Teržana, s katero hoče poučiti in prepričati naše kmetovalce-zivorojce, da je treba več in boljše krme, če hočemo dvigniti našo živinorejo. Z besedo in sliko nam predloži dobre trave in škodljivi travniški plevel. Seznan nas z raznimi deteljami in drugimi krmnimi rastlinami, njihovimi škodljivci in zajedalci, s travniškimi mešanici. V naslednjih poglavjih govori o vodi, apnu, o strojih za obdelovanje travnikov, o gnoju in uspehih, ki jih dosežemo s pravilnim gnojenjem. Za zaključek nam še pojasni, kako pomlajamo stare in kako napravljamo nove travnike. Knjiga, ki je pisana prav poljudno in priprosto, bo iskan učni pripomoček v naših kmetijsko-nadaljevalnih šolah.

Za razvedrilo in kratek čas bo čitateljem Albrehtova povest »Dom na Slemenu«. V njej nam slika pesnik lubezen in skrb za domačijo, ki zlasti danes bolj ko kdaj popuščata.

Naša gospodarska organizacija

—g UČITELJSKI ZDRAVILSKI DOM V ROGAŠKI SLATINI, registrirana zadruga z omejeno zavezo, ima svoj XIII. redni občni zbor na praznik, dne 25. marca t. l. ob pol 10. uri v mestni deški osnovni šoli v Celju.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva o poslovanju zadruge v letu 1932.
2. Odobrenje letnega računa za l. 1932.
3. Volitev načelstva in nadzorstva.
4. Slučajnosti.

Ako bi občni zbor ob tej uri ne bil sklepen, se vrši pol ure pozneje na istem kraju in z istim dnevnim redom drugi občni zbor, ki bo sklepal ob vsakem številu zastopanih zadrušnikov.

Dol, dne 6. marca 1933.

Anton Gnus, načelnik.

NB. Istega dne se vrši ob 8. uri v zgoraj navedenem prostoru skupna seja načelstva in nadzorstva, h kateri se gg. člani načelstva in nadzorstva najvljudneje vabijo.

—g Učiteljskemu domu v Mariboru sta darovala tov. Grčar in Hren po 50 Din v počaščenje spomina pokojnega tovariša in prijatelja Janeza Riglerja.

—g »Brez oklevanja sem sklenil, da pristopim k Uč. domu v Mariboru z deležem 1000 (en tisoč) Din, ki ga bom poravnal v 10 mesečnih obrokih.« — Tako piše vrli tovariš Ulrik Hauptmann, šol. upravitelj v Ribnici na Pohorju, dasi je star in samski ter nima pričakovati nobenih ugodnosti in materialnih koristi od doma. Zadostuje mu stanovska zaveza in pa ponos, da imamo svoj dom. Oglašite se še drugi vsaj z enim deležem! Delež znaša 100 Din, pristopnina pa 10 Din. Vplača se lahko tudi v mesečnih obrokih. Pišite po pristopnico in položnice!

Mladinska matica

Z 20. seje.

1. Rokopis »Lovci na bacile« naj se izroči še kakemu zdravniku v pregled.

2. Za delo »Lovci na bacile« se izplača 1500 Din honorarja.

3. Drugi rokopis realne vsebine naj prečitajo člani literarnega odseka do prihodnje seje. Sestavijo naj se pismene ocene in predlogi.

4. Dr. Čermeljova knjiga »Tesla in razvoj elektrotehnike« je izšla v 1500 izvodih. 800 knjig naj se kartonira, 150 naj se jih veže v polplatno, 50 v celo platno, ostali izvodi naj ostanjejo zaenkrat broširani.

5. Nagrade oziroma honorarji naj se izplačajo za rokopise, ki so potrebni še poprave; šele potem, ko so te že izvršene.

Pravkar je izšlo poljudno znanstveno delo, dr. Lava Čermelja »Nikola Tesla in razvoj elektrotehnike«. Knjiga je izšla v formatu izrednih publikacij na finem papirju. Naslovno stran je narisal Milko Bambič. Delo obsega 5% tiskovnih pol, ima 54 originalnih risb in je okrašeno z veliko sliko Nikole Tesle.

Knjiga je bila izredno potrebna. Kaže nam jasno, koliko so pripomogli Jugoslovenci k razvoju elektrotehnike, ki je dandanes v tako zmagovitem pohodu po vsem svetu. — Med onimi, ki so si pridobili mnogo zaslug

Inozemsko šolstvo in učiteljstvo

Prejemki čehoslovaškega učiteljstva.

Znano je, da je čehoslovaško uradništvo plačano dokaj dobro, boljše nego v mnogih sosednjih državah. Pa kljub temu brani svoje pravice na vse možne načine, kar je popolnoma unestno, ako presodimo in pretehtamo učiteljevo delo v šoli in izven šole. Ni ga stanu, ki bi imel tako veliko nalogo kot jo ima ravno učiteljstvo. Vzgoja naroda je pač težavna, zahteva celega in dovršenega človeka ter mnogo, mnogo truda in naporov ter ljubezni do domače grude in naroda. Mnogokrat se učitelj zgodi, da mora sredi truda-polnega dela požrti grenko besedo nevaležnosti. Vsak drug poklic je opravil svojo dolžnost, ko je zaprl vrata svojega urada. Pri nas je pa nasprotno. Zapreš vrata učilnice in obenem odpreš vrata izvenšolskemu delu. Nikoli nismo prosti — tudi v najslajšem spancu se radi budimo, ako le moremo svojemu bližnjemu koristiti in ga varovati pred boleznijo ali ognjem. Kdo vodi delo v zadrugah, pri gasilcih ter na polju ljudske prosvete? Kdo je največji, najcenejši in najzanesljivejši svetovalec kmetu? Kdo je oni, ki gre orat ledino v najoddaljenejšo vas? Ali ni to učitelj?

Sedaj se bori za kos kruha tu, jutri tam, danes na severu, jutri na jugu — vsak dan nekaj novega. — Nihče iz naših vrst ne išče za svoje delo priznanja in pohvale — vsakdo hoče le to, kar mu pripada: To je plača, ki naj bo tako visoka, da bo svojemu stanu primerno obložen in da bo imel toliko kruha, da ga bo sifa njegova družina. To je zahteva tamkajšnjega učiteljstva in menda vsega učiteljstva, to je želja vsakogar, ki dela na polju, v rudniku ali onega, ki si služi svoj kruh s svojo strokovno izobrazbo. V današnjem času ne more nihče zahtevati žrtve od države, saj vemo, da živimo v oni dobi, ko zavida država državi, narod narodu, stan stanu, da celo brat bratu.

Na čehoslovaškem je zaradi gmotnih prejemkov prišlo do hudih borb. Prišli so celo taki položaji v vladi, da je bila demisijska že večkrat napovedana. Tu je namreč močan

na polju elektrotehnike, srečamo Slovence, Hrvate in Srbe, nad vsemi pa se sveti ime Tesle, tega velikega učenjaka in izumitelja.

Ministrstvo prosvete je pravkar dalo nalogo prosvetnim oddelkom banskih uprav, naj se na šolah omenjajo Teslove zasluge v elektrotehniki. Učitelji in profesorji, ki poučujejo fiziko na meščanskih, strokovnih in srednjih šolah, morajo prikazati veličino Teslovih izumov. In prav Čermeljova knjiga pride sedaj prav. Vsak učitelj bi moral naročiti to delo. Vsak učenec na meščanski šoli bi ga moral poznati. Prav tako dijaki na srednjih in strokovnih šolah. Vzgojno kot malokatero delo budi v mladini samozavest, vlija mu pogum. Vsaka šolska in učiteljska knjižnica bi morala imeti to knjigo. Vsak učitelj, ki poučuje fiziko v višjih razredih, jo bo prebiral z užitek.

Knjiga stane kartonirana 26, vezana 32 dinarjev.

Naročila sprejema Mladinska matica — Ljubljana, Frančiškanska ulica 6./I.

»Tesla in razvoj elektrotehnike«, knjiga, ki so jo vsi tako težko pričakovali, je izšla te dni in se je začela razpošiljati. Prednaročniki jo dobijo v nekaj dneh.

Učiteljski pevski zbor JUJ

—pev. Vsem članicam in članom. — 4. in 5. marca je bil napovedan pevski tečaj za moški zbor. Udeležilo se ga je tako malo pevcev, da smo bili primorani tečaj predčasno zaključiti. Vodstvo zbora je o nastali situaciji sklepalo in prišlo do zaključka, da se bo za enkrat vezbal le ženski zbor. Koncert, napovedan za 3. april je prestavljen v prvo polovico meseca maja. Takrat bo koncertiral le ženski zbor. Prihodnje pevske vaje se bodo vršile samo za ženski zbor v dneih: 24., 25. in 26. marca v Ljubljani. Vabimo vse tovarišice, da se napovedanega pevskega tečaja polnoštevno udeležijo.

Šolski radio

—r XXI. teden. V torek dne 14. marca bo predavala ga. dr. Slava Kristan-Lunaček »O negi telesa« po sledečih točkah:

1. Dnevno umivanje. 2. Vodne kopeli. 3. Sončne kopeli. 4. Zračne kopeli. I.—II. V petek dne 17. marca bo predaval g. Josip Lapajne »O Davorinu Jenku«.

Razpored: 1. Uvod. 2. Pot v Cerklje pri Kranju. 3. Jenkov dom. 4. Martinova mladostna leta. 5. V šoli. 6. Glasbeno udejstvovanje. 7. Njegov poklic. 8. Pokoj. Pripravite zemljevid »Kamniške planine«, izdal Učiteljski dom v Ljubljani, sliko Simona Jenka in knjigo »Od Ilirije do Jugoslavije«, izdala Davorin Jenkova narodna šola v Cerkljah pri Kranju (slike str. 9., 11., 13., 30., 32., 35., 58., 67., 79., 83.) Knjiga se naroči pri šol. upravitelju v Cerkljah. — Cena 25 Din. Med posameznimi točkami predavanja bodo zapele učenke licejske osnovne šole v Ljubljani sledeče pesmi: Na tujih tleh, Tiha luna. Lipa zelenela je. Naprej. I.—II.

—r Kmetijska radio-predavanja. V nedeljo dne 12. marca bo predaval zjutraj ob pol 8. uri g. ing. Wenko »O živinoreji«; popoldne ob 15. uri bo prenos s kmet. šole na Grmu; o vinogradništvu ing. Zupanič — ing. Kotlovšek.

kader državnih nameščencev, ki se ne dajo kar z lepo odpraviti. Enoglasna beseda iz 370.000 grl državnih nameščencev je povzročila, da se danes ni prišlo do zaključka, zato naj urade, da bi bilo vsem prav. Finančni minister je splošnega izdala predlog, da se odtrga uradništvu od temeljne plače od 15% do 10%. Danes se je pa njegov predlog skrčil že na 10%, 8% in 6%. Vse to je povzročila organizacija učiteljstva in organizacija vsega državnega nameščentva. Na plačah se bo po tem načrtu prihranilo 750 milijonov kron.

Plača v Kč	Odtelglaji	Čista plača v Kč	Čista plača v Din
838	50:28	787:72	1339:12
885	53:10	831:10	1412:87
937	56:22	880:78	1497:32
992	59:50	932:50	1585:25
1047	62:82	984:18	1673:10
1102	66:12	1035:88	1760:99
1157	69:42	1087:58	1848:88
1212	72:72	1134:28	1928:27
1265	75:90	1189:10	2021:47
1314	78:84	1235:16	2099:77
1373	82:38	1290:62	2194:05
1428	85:38	1342:32	2281:94
1482	88:92	1393:08	2368:23
1535	92:10	1442:90	2452:93
1587	95:22	1491:78	2536:02
1680	100:80	1579:20	2684:64
1702	102:12	1599:88	2719:79
1724	103:44	1620:56	2754:95
1745	104:70	1640:30	2788:51
1767	106:02	1660:98	2823:66
1789	107:34	1681:66	2858:80
1810	108:60	1701:40	2892:38
1832	109:92	1722:08	2927:53
1854	111:24	1742:40	2952:08
1875	112:50	1762:50	2996:25
1897	113:82	1783:18	3031:40
1919	115:14	1803:86	3066:56
1940	116:40	1823:60	3100:12
1963	117:78	1845:22	3136:87

Kakor sem že lani poročal imajo naši kolegi na čehoslovaškem tudi trinajsto pla-